

บทที่ 5

การพิสูจน์สมมติฐานและอภิปรายผล

จากการศึกษาผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจกับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวของแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้ตั้งสมมติฐานไว้ 9 ข้อ มีผลการพิสูจน์สมมติฐานปรากฏดังนี้

การพิสูจน์สมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1.1 แรงงานสตรีที่ยังมีระดับการศึกษาต่ำจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 57   เปรียบเทียบระดับการศึกษาของสตรีกับความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

ระดับการศึกษา	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
ต่ำ	58	3.055	0.383	0.930	98	0.930
สูง	42	3.061	0.371			

จากตารางที่ 58 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกให้มีการศึกษาต่ำ จำนวน 58 คน และมีการศึกษาในระดับสูง จำนวน 42 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาในระดับต่ำมีคะแนนเฉลี่ย 3.055 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงมีคะแนนเฉลี่ย 3.061 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่ำ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.383 และ 0.371 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.930$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.930 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในระยะก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ คือไม่ว่าระดับการศึกษาจะสูงหรือต่ำก็ไม่มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ในครอบครัว

สมมติฐานที่ 1.2 แรงงานสตรีที่ยังมีระดับการศึกษาต่ำจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์
ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 58 เปรียบเทียบระดับการศึกษาของสตรีกับความสัมพันธ์ในครอบครัวช่วงวิกฤต
เศรษฐกิจ

ระดับการศึกษา	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
ต่ำ	58	2.639	0.351	0.394	89.57	0.393
สูง	42	2.700	0.344			

จากตารางที่ 59 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกให้มีการศึกษาต่ำ จำนวน 58 คน และมีการศึกษาในระดับสูง จำนวน 42 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจแล้วปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาในระดับต่ำมีคะแนนเฉลี่ย 2.639 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงมีคะแนนเฉลี่ย 2.700 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่ำ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.351 และ 0.344 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.394$ $D.F=89.57$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.393 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในระยะวิกฤตเศรษฐกิจ คือไม่ว่าระดับการศึกษาจะสูงหรือต่ำก็ไม่มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ในครอบครัว

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความสัมพันธ์ในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงคือแรงงานสตรีที่มีการศึกษาต่ำจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่ำลงไปด้วยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งมากกว่าในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การพิสูจน์สมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 2.1 แรงงานสตรีที่ยังอายุน้อยจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 59   เปรียบเทียบอายุของสตรีกับความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

อายุ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
น้อย	56	3.016	0.401	0.210	98	0.201
มาก	44	3.111	0.338			

จากตารางที่ 59 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกให้มีการศึกษาค่า จำนวน 56 คน และอายุมาก จำนวน 44 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยมีคะแนนเฉลี่ย 3.016 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากมีคะแนนเฉลี่ย 3.111 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40 และ 0.338 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.210$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.201 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า อายุที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกัน ในระยะก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ถือไม่ว่าอายุจะมากหรือน้อยก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

สมมติฐานที่ 2.2 แรงงานสตรีที่ยังอายุน้อยจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 60 เปรียบเทียบอายุของสตรีกับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

อายุ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
น้อย	56	2.616	0.349	0.112	98	0.111
มาก	44	2.727	0.339			

จากตารางที่ 60 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามอายุน้อย จำนวน 56 คน และอายุมาก จำนวน 44 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยมีคะแนนเฉลี่ย 2.616 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากมีคะแนนเฉลี่ย 2.727 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.349 และ 0.339 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.112$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.111 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า อายุที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ถือไม่ว่าอายุจะมากหรือน้อยก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความสัมพันธ์ในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงคือ แรงงานสตรีที่มีอายุน้อยจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่ำลงไปด้วยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งมากกว่าในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การพิสูจน์สมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 3.1 แรงงานสตรีที่ยังมีระยะเวลาที่สมรสน้อยจะมีการเปลี่ยนแปลงความ
สัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 61   เปรียบเทียบระยะเวลาสมรสกับความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

ระยะเวลาสมรส	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
น้อย	65	3.046	0.388	0.670	98	0.662
มาก	35	3.080	0.357			

จากตารางที่ 61 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกให้มีระยะเวลาสมรส จำนวน 65 คน และระยะเวลาสมรสมาก จำนวน 35 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาสมรสน้อยมีคะแนนเฉลี่ย 3.046 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาสมรสมากมีคะแนนเฉลี่ย 3.080 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาสมรสน้อย โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.388 และ 0.357 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.670$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.662 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ระยะเวลาสมรสที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในระยะก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ คือว่าไม่ว่าระยะเวลาสมรสจะมากหรือน้อยก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

สมมติฐานที่ 3.2 แรงงานสตรีที่ยังมีระยะเวลาที่สมรสน้อยจะมีการเปลี่ยนแปลงความ
สัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 62   เปรียบเทียบระยะเวลาสมรสกับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

ระยะเวลาสมรส	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
น้อย	65	2.646	0.341	0.463	98	0.472
มาก	35	2.700	0.362			

จากตารางที่ 62 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามระยะเวลาสมรสน้อย จำนวน 65 คน และระยะเวลาสมรสมาก จำนวน 35 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาสมรสน้อยมีคะแนนเฉลี่ย 2.646 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาสมรสมากมีคะแนนเฉลี่ย 2.700 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาสมรสน้อย โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.341 และ 0.362 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.463$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.472 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าระยะเวลาสมรสที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในระยะวิกฤตเศรษฐกิจ คือว่าไม่ว่าระยะเวลาสมรสจะมากหรือน้อยก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความสัมพันธ์ในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงคือแรงงานสตรีที่มีระยะเวลาในการสมรสต่ำจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่ำลงไปด้วยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งมากกว่าในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การพิสูจน์สมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 4.1 แรงงานสตรีที่ยังมีรายได้ครอบครัวต่ำจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 63   เปรียบเทียบรายได้ของครอบครัวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

รายได้ของครอบครัว	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tailProb.
ต่ำ	71	3.012	0.401	0.05	98	0.031
สูง	29	3.169	0.283			

จากตารางที่ 63 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามรายได้ของครอบครัวต่ำ จำนวน 71 คน และรายได้ของครอบครัวสูง จำนวน 29 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำมีคะแนนเฉลี่ย 3.012 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวสูงมีคะแนนเฉลี่ย 3.169 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.401 และ 0.283 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.05$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.031 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า รายได้ของครอบครัวที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกันในระยะก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ คือรายได้ของครอบครัวต่ำความสัมพันธ์ในครอบครัวก็จะต่ำด้วย แต่ถ้ารายได้ของครอบครัวสูงความสัมพันธ์ในครอบครัวก็จะสูงด้วย

สมมติฐานที่ 4.2 แรงงานสตรีที่ยังมีรายได้ครอบครัวต่ำจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ
ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 64   เปรียบเทียบรายได้ของครอบครัวกับความสัมพันธในครอบครัวในช่วงวิกฤต
เศรษฐกิจ

รายได้ของครอบครัว	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tailProb.
ต่ำ	71	2.607	0.384	0.008	98	0.006
สูง	29	2.806	0.307			

จากตารางที่ 64 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามรายได้ของครอบครัวต่ำ จำนวน 71 คน และราย
ได้ของครอบครัวสูง จำนวน 29 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธในครอบครัว
ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำมีคะแนน
เฉลี่ย 2.607 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวสูงมีคะแนนเฉลี่ย 2.806 ซึ่งมีคะแนน
เฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.384 และ 0.307
ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธใน
ครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.008$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.001 ซึ่งต่ำ
กว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถ
สรุปได้ว่า รายได้ของครอบครัวที่แตกต่างกันจะมีความสัมพันธในครอบครัวที่แตกต่างกันในระยะ
ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ คือรายได้ของครอบครัวต่ำความสัมพันธในครอบครัวก็จะต่ำ แต่ถ้ารายได้ของ
ครอบครัวสูงความสัมพันธในครอบครัวก็จะสูงด้วย รายได้และความสัมพันธในครอบครัวจึงมี
ความสัมพันธกัน

และเมื่อพิจารณาในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่าแรงงานสตรีที่มีรายได้
ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะมีการเปลี่ยนแปลงในครอบครัวที่สูงกว่าช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ จึงยอม
รับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การพิสูจน์สมมติฐานที่ 5

สมมติฐานที่ 5.1 แรงงานสตรีที่ครอบครัวยังมีการขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 65 เปรียบเทียบการขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตกับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

การขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิต	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
น้อย	63	3.049	0.358	0.762	98	0.770
มาก	37	3.073	0.409			

จากตารางที่ 65 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามการขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตน้อย จำนวน 63 คน และขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตมาก จำนวน 37 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตน้อยมีคะแนนเฉลี่ย 3.049 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตมากมีคะแนนเฉลี่ย 3.073 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตน้อยโดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.358 และ 0.409 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.762$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.770 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในระยะก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ คือว่าไม่ว่าขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตมากหรือน้อยก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

สมมติฐานที่ 5.2 แรงงานสตรีที่ครอบครัวยังมีการขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 66 เปรียบเทียบการขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตกับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

การขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิต	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
น้อย	63	2.647	0.332	0.517	98	0.531
มาก	37	2.694	0.376			

จากตารางที่ 66 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามการขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตน้อย จำนวน 63 คน และขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตมาก จำนวน 37 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตน้อยมีคะแนนเฉลี่ย 2.647 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตมากมีคะแนนเฉลี่ย 2.694 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตน้อยโดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.332 และ 0.376 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.517$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.531 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในระยะวิกฤตเศรษฐกิจ คือว่าไม่ว่าขาดแคลนสิ่งจำเป็นมากหรือน้อยก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความสัมพันธ์ในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงคือแรงงานสตรีที่มีการขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่ำลงไปด้วยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งมากกว่าในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การพิสูจน์สมมติฐานที่ 6

สมมติฐานที่ 6.1 แรงงานสตรีที่ครอบครัวยังมีภาระหนี้สินสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความ
สัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 67   เปรียบเทียบภาระหนี้สินกับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

ภาระหนี้สิน	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tailProb.
น้อย	49	3.042	0.390	0.695	98	0.696
มาก	51	3.072	0.366			

จากตารางที่ 67 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามภาระหนี้สินน้อย จำนวน 49 คน และภาระหนี้สินมาก จำนวน 51 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภาระหนี้สินน้อยมีคะแนนเฉลี่ย 3.042 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีภาระหนี้สินมากมีคะแนนเฉลี่ย 3.072 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภาระหนี้สินน้อยโดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.390 และ 0.366 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.695$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.696 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ภาระหนี้สินที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในระยะก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ คือว่าไม่ว่าภาระหนี้สินมากหรือน้อยก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

สมมติฐานที่ 6.2 แรงงานสตรีที่ครอบครัวยังมีภาระหนี้สินสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความ
สัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 68   เปรียบเทียบภาระหนี้สินกับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

ภาระหนี้สิน	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tailProb.
น้อย	49	2.610	0.375	0.123	98	0.124
มาก	51	2.717	0.314			

จากตารางที่ 68 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามภาระหนี้สินน้อย จำนวน 49 คน และภาระหนี้สินมาก จำนวน 51 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภาระหนี้สินน้อยมีคะแนนเฉลี่ย 2.610 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีภาระหนี้สินมากมีคะแนนเฉลี่ย 2.717 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภาระหนี้สินน้อยโดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.375 และ 0.314 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.123$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.124 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ภาระหนี้สินที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ คือไม่ว่าภาระหนี้สินมากหรือน้อยก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความสัมพันธ์ในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงคือแรงงานสตรีที่มีภาระหนี้สินสูงจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่ำลงไปด้วยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งมากกว่าในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การพิสูจน์สมมติฐานที่ 7

สมมติฐานที่ 7.1 แรงงานสตรีที่ยังมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของภรรยาสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 69   เปรียบเทียบบทบาทของภรรยากับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

บทบาทของภรรยา	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tailProb.
น้อย	55	3.052	0.374	0.878	98	0.878
มาก	45	3.064	0.383			

จากตารางที่ 69 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามบทบาทของภรรยาต่ำ จำนวน 55 คน และบทบาทของภรรยาสูง จำนวน 45 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทของภรรยาต่ำมีคะแนนเฉลี่ย 3.052 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทของภรรยาสูงมีคะแนนเฉลี่ย 3.064 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภาระหนี้สินน้อยโดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.374 และ 0.383 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.878$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.878 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าบทบาทของภรรยาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในระยะก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ คือไม่ว่าบทบาทของภรรยาสูงหรือต่ำก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

สมมติฐานที่ 7.2 แรงงานสตรีที่ยังมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของภรรยาสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 70   เปรียบเทียบบทบาทของภรรยากับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

บทบาทของภรรยา	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tailProb.
น้อย	55	2.667	0.355	0.943	98	1.943
มาก	45	2.662	0.342			

จากตารางที่ 70 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามบทบาทของภรรยาจำนวน 55 คน และบทบาทของภรรยาสูง จำนวน 45 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทของภรรยาต่ำมีคะแนนเฉลี่ย 2.667 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทของภรรยาสูงมีคะแนนเฉลี่ย 2.662 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภรรยาชั้นน้อยโดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.355 และ 0.342 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.943$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.943 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าบทบาทของภรรยาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ คือไม่ว่าบทบาทของภรรยาสูงหรือต่ำก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความสัมพันธ์ในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงคือแรงงานสตรีที่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของภรรยาสูงจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่ำลงไปด้วยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งมากกว่าในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การพิสูจน์สมมติฐานที่ 8

สมมติฐานที่ 8.1 แรงงานสตรีที่ยังมีความเครียดภายในครอบครัวสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 71   เปรียบเทียบความเครียดภายในครอบครัวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

ความเครียด ในครอบครัว	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
ต่ำ	51	3.005	0.398	0.158	98	0.157
สูง	49	3.112	0.347			

จากตารางที่ 71 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามความเครียดในครอบครัวต่ำ จำนวน 51 คน และความเครียดในครอบครัวสูง จำนวน 49 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความเครียดในครอบครัวต่ำมีคะแนนเฉลี่ย 3.005 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีความเครียดในครอบครัวสูงมีคะแนนเฉลี่ย 3.112 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความเครียดในครอบครัวต่ำ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.398 และ 0.347 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.158$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.157 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าความเครียดในครอบครัวที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในระยะก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ คือไม่ว่าความเครียดในครอบครัวจะสูงหรือต่ำก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ

สมมติฐานที่ 8.2 แรงงานสตรีที่ยังมีความเครียดภายในครอบครัวสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 72 เปรียบเทียบความเครียดภายในครอบครัวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

ความเครียด ในครอบครัว	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
ต่ำ	51	2.649	0.354	0.641	98	0.641
สูง	49	2.681	0.343			

จากตารางที่ 72 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามความเครียดในครอบครัวต่ำ จำนวน 51 คน และความเครียดในครอบครัวสูง จำนวน 49 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความเครียดในครอบครัวต่ำมีคะแนนเฉลี่ย 2.649 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีความเครียดในครอบครัวสูงมีคะแนนเฉลี่ย 2.681 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความเครียดในครอบครัวต่ำโดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.354 และ 0.343 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.641$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.641 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าความเครียดในครอบครัวที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่แตกต่างกันในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ คือไม่ว่าความเครียดในครอบครัวจะสูงหรือต่ำก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความสัมพันธ์ในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงคือแรงงานสตรีที่มีความเครียดในครอบครัวสูงจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่ำลงไปด้วยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งมากกว่าในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การพิสูจน์สมมติฐานที่ 9

สมมติฐานที่ 9.1 แร้งงานสตรีที่ยังขาดการสื่อสารภายในครอบครัวสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 73   เปรียบเทียบการสื่อสารในครอบครัวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อน
                          วิกฤตเศรษฐกิจ

การสื่อสาร ในครอบครัว	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
ต่ำ	55	2.988	0.386	0.032	98	0.031
สูง	45	3.146	0.347			

จากตารางที่ 73 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามการสื่อสารภายในครอบครัวต่ำ จำนวน 55 คน และการสื่อสารภายในครอบครัวสูง จำนวน 45 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการสื่อสารภายในครอบครัวต่ำมีคะแนนเฉลี่ย 2.985 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีการสื่อสารภายในครอบครัวสูงมีคะแนนเฉลี่ย 3.146 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการสื่อสารภายในครอบครัวต่ำโดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.386 และ 0.347 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.032$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.031 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าการสื่อสารภายในครอบครัวที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกันในระยะก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ คือการสื่อสารในครอบครัวต่ำ ความสัมพันธ์ในครอบครัวต่ำ แต่ถ้การสื่อสารภายในครอบครัวสูงความสัมพันธ์ในครอบครัวก็จะสูงด้วย

สมมติฐานที่ 9.2 แรงงานสตรีที่ยังขาดการสื่อสารภายในครอบครัวสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น

ตารางที่ 74 เปรียบเทียบการสื่อสารในครอบครัวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วง
วิกฤตเศรษฐกิจ

การสื่อสาร ในครอบครัว	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
ต่ำ	55	2.587	0.347	0.013	98	0.012
สูง	45	2.760	0.327			

จากตารางที่ 74 กลุ่มตัวอย่างถูกจำแนกตามการสื่อสารภายในครอบครัวต่ำ จำนวน 55 คน และการสื่อสารภายในครอบครัวสูง จำนวน 45 คน จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการสื่อสารภายในครอบครัวต่ำมีคะแนนเฉลี่ย 2.587 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีการสื่อสารภายในครอบครัวสูงมีคะแนนเฉลี่ย 2.760 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการสื่อสารภายในครอบครัวต่ำโดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.347 และ 0.327 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่า $T=0.013$ $D.F=98$ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.012 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ของระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดในการทดสอบสมมติฐาน (0.05) ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าการสื่อสารภายในครอบครัวที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกันในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ คือการสื่อสารในครอบครัวต่ำก็จะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่ำ แต่ถ้าการสื่อสารภายในครอบครัวสูงความสัมพันธ์ในครอบครัวก็จะสูงด้วย

และเมื่อพิจารณาในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่าแรงงานสตรีที่ขาดการสื่อสารในครอบครัวช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะมีการเปลี่ยนแปลงในครอบครัวที่สูงกว่าช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 75 แสดงผลเปรียบเทียบความสัมพันธ์ในครอบครัวก่อนและในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ
ของกลุ่มตัวอย่าง

ความสัมพันธ์ในครอบครัว	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	T-value	D.F	2-tail Prob.
ช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ	100	3.058	0.376	0.000	99	0.000
ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ	100	2.665	0.347			

จากตารางที่ 75 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในครอบครัวของช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ จำนวน 100 คน และช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ จำนวน 100 คน โดยช่วงก่อนมีคะแนนเฉลี่ย 3.058 และช่วงวิกฤตเศรษฐกิจมีคะแนนเฉลี่ย 2.665 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.376 และ 0.347 ตามลำดับ เมื่อมาทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ปรากฏว่า $T=0.000$ และ $D.F.=99$ แสดงว่าความสัมพันธ์ของครอบครัวในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตมีความสัมพันธ์ มีนัยสำคัญที่ต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าช่วงก่อนและช่วงวิกฤตจะมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือมีความแตกต่างกันในระหว่างช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

การอภิปรายผล

สมมติฐาน 1 แรงงานสตรีที่ยังมีระดับการศึกษาต่ำจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า แรงงานสตรีที่มีการศึกษาต่ำในช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจจะมีค่า $T=0.394$ ในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจมีค่า $T = 0.930$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจจะมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธในครอบครัวมากกว่าก่อนวิกฤตเศรษฐกิจคือ ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลงในสตรีที่มีการศึกษาต่ำ แต่จะไม่มี การเปลี่ยนแปลงแบบมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจจะเป็นเฉพาะแรงงานสตรีที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นกลุ่มแรงงานที่มีการศึกษาโดยเฉลี่ยประอม 1-ประอม 4 ทำให้ค่าเฉลี่ยของการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ความคิดอ่านของกลุ่มแรงงานสตรีจึงไม่ค่อยแตกต่างกันเท่าไร ไม่ว่าจะ เป็นในช่วงก่อนหรือหลัง วิกฤตเศรษฐกิจ คงยังมีความคิดอ่านเหมือนเดิมไม่ค่อยแตกต่างกัน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 แรงงานสตรีที่ยังอายุน้อยจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า แรงงานสตรีที่มีอายุน้อยในช่วงก่อนและหลัง วิกฤตเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจจะมีค่า $T = 0.112$ และ ช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจมีค่า $T=0.210$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแรงงานสตรีที่มีอายุน้อยจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธในครอบครัวมากกว่าแรงงานสตรีที่อายุน้อยและยังไม่มีวิกฤตเศรษฐกิจ นั้นอาจ เป็นเพราะช่วงวิกฤตเศรษฐกิจต้องเข้าทำงานต้องมีการเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองหลายอย่างจากคนที่ ไม่เคยออกจากบ้านทำงานประจำ ต้องออกจากบ้านต้องมีความรับผิดชอบ ต้องมีภาระหน้าที่เพิ่ม เดิมจากงานบ้านที่ทำอยู่ ประกอบกับด้วยอายุน้อยทำให้การประคองอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของ แรงงานสตรีที่อายุเ็ยเป็นไปได้อย่างยากกว่า แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธในครอบครัวเพราะสภาพแวดล้อมของแรงงานสตรีในชั้นนี้ก็จะ อยู่กับการทำงานไม่ได้สุขสบายมาก่อน จึงทำให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ได้ส่งผลที่รุนแรงกับ สตรีในกลุ่มตัวอย่างแต่จะมีผลอย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 แรงงานสตรีที่ยังมีระยะเวลาที่สมรสน้อยจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า แรงงานสตรีที่มีระยะเวลาสมรสในช่วงก่อน และหลังวิกฤตเศรษฐกิจจะเห็นว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจจะมีค่า $T = 0.463$ และช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจมีค่า $T = 0.670$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแรงงานสตรีที่มีระยะเวลาสมรสน้อยที่อยู่ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธในครอบครัวมากกว่าแรงงานสตรีที่มีระยะเวลาสมรสน้อยและไม่ได้อยู่ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจนั้นอาจจะเป็นเพราะว่าระยะเวลาที่สมรสมีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธในครอบครัวเป็นเรื่องความไม่เข้าใจกับความที่ยังไม่รู้จักกันดีพอ การทนนิสัยของกันและกันไม่ได้ทำให้เกิดปัญหาความหมางเมินในครอบครัวตามมาแต่ก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์จนกระทั่งทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงมากนัก ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่ว่าจะแต่งงานกี่ปีก็ไม่อาจจะปรับเปลี่ยนนิสัยหรือปรับตัวเข้าหากันได้ยาก ซึ่งก็เกี่ยวเนื่องกับวัยและการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นด้วย ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 แรงงานสตรีที่ยังมีรายได้ครอบครัวต่ำจะยังมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น จากการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า แรงงานสตรีที่ยังมีรายได้ครอบครัวต่ำจะมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธในครอบครัวโดยมีนัยยะสำคัญที่ต่ำกว่า 0.05 ทั้งก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจคือ ถ้ารายได้ครอบครัวต่ำความสัมพันธในครอบครัวก็จะต่ำลงไปด้วย และเมื่อพิจารณารายได้ของครอบครัวช่วงก่อนมีค่า $T = 0.05$ และช่วงวิกฤตเศรษฐกิจมีค่า $T = 0.008$ คือ ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจถ้ามีรายได้ในครอบครัวต่ำจะมีความสัมพันธในครอบครัวยิ่งต่ำกว่าในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเงินคือปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต การขาดแคลนเงินหรือรายได้ซึ่งเป็นผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจทำให้ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่หรือลูกจะต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้นในการหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ทำให้เวลาที่จะทำกิจกรรมหรือพูดคุยกับมีลดน้อยลงและเมื่อการเข้าทำงานของแรงงานสตรีก็ยังทำให้ความสัมพันธในครอบครัวต่ำลงไปด้วยแสดงว่ามีการเปลี่ยนแปลงกันในระหว่างความสัมพันธในครอบครัวของแรงงานสตรีที่ยังมีรายได้น้อย ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 แรงงานสตรีที่ครอบครัวยังมีการขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า ในช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจจะเห็นว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจจะมีนัยสำคัญที่มีค่าต่ำกว่าช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจแสดงว่าแรงงานสตรีที่ครอบครัวขาดสิ่งจำเป็นก่อนวิกฤตเศรษฐกิจจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวมากกว่าแรงงานสตรีที่ครอบครัวขาดแคลนสิ่งจำเป็นต่อชีวิตในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจเนื่องจาก ค่าเงินที่เพิ่มขึ้นทำให้ข้าวของที่จำเป็นราคาสูงขึ้น แต่ในขณะที่รายได้ของครอบครัวเท่าเดิม จึงทำให้ขาดแคลนสิ่งจำเป็นบางอย่าง แต่อย่างไรก็ดี ก็ไม่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์มากนักเนื่องจาก สิ่งจำเป็นต่อชีวิตในครอบครัวซึ่งอาจจะนอกเหนือจากเงิน สามารถหามาได้และยังไม่รู้สึกว่าการขาดแคลนเพราะยังมีกินมีใช้อยู่แต่ถ้ามองในรูปของตัวเงินจะเกิดความไม่พอใจจะรู้สึกว่าการขาดมากกว่า จึงไม่แสดงการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 แรงงานสตรีที่ครอบครัวยังมีภาระหนี้สินสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า ในช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจจะเห็นว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะมีนัยสำคัญที่ใกล้เคียงกับ 0.05 มากกว่าช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจแสดงว่าในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะมีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวมากกว่าช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจแต่อย่างไรก็ตาม การที่แรงงานสตรีมีภาระหนี้สินก็ยังคงดำรงความสัมพันธ์ในครอบครัวไว้ได้ก็เนื่องจาก แรงงานสตรีส่วนใหญ่ยังคงคิดว่าในลักษณะปัจจุบัน ไม่มีอะไรที่ขาดหรือที่มีความต้องการ มีเพียงแต่หนี้สินที่อาจจะไม่ส่งผลโดยตรงต่อความขัดข้องใจคืออาจจะผลักดันออกไปได้หรืออาจจะหมุนเวียนได้ และถือว่าเป็นทางออกหนึ่งของการหาเงินด้วยซ้ำจึงไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของแรงงานสตรี แต่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่บ้าง แต่ก็ไม่เท่ากับการขาดรายได้ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 7 แรงงานสตรีที่การเปลี่ยนแปลงบทบาทของภรรยาสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า ในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะมีบทบาทของภรรยาสูงขึ้นทำให้มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวมากกว่าช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ เนื่องจากในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจสตรีจะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จะต้องเป็นผู้หารายได้ให้ครอบครัวอีกทางหนึ่งและตัวของภรรยาเองรู้

สึกว่าตนเองมีความเป็นผู้นำมาขึ้น แต่อย่างไรก็ตามด้วยวัฒนธรรมทางสังคมไทยที่ครอบงำความคิดของผู้หญิงเอาไว้ก่อให้เกิดการผลักดันให้ยังอยู่ในกรอบ ไม่กล้าคิด ไม่กล้าแสดงอะไรที่นอกเหนือไปจากบทบาทหน้าที่ของภรรยามากนัก แต่ก็อาจจะเป็นการเริ่มเปลี่ยนผ่านความคิดของสตรีที่มีบทบาทเป็นภรรยาทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปในแง่ของการกระทำ แต่ในแง่ของความคิดก็เริ่มมีความรู้ถึงความไม่เท่าเทียม ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 8 แรงงานสตรีที่ยังมีความเครียดภายในครอบครัวสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น จากการสำรวจพบว่า ในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะมีความเครียดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวมากกว่าในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ แต่ก็ไม่ได้ทำให้ความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในช่วงก่อนและหลังวิกฤต นั้นอาจเป็นเพราะว่าสถานการณ์ในครอบครัวของแรงงานสตรีโดยทั่วไปจัดอยู่ในฐานะที่ยากลำบากอยู่ระหว่างการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจมันเพียงแต่ทำสิ่งที่เป็นอยู่แล้วให้แย่ลงไปอีกแต่มันไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงจากร่ำรวยเป็นยากจน ครอบครัวของแรงงานสตรีส่วนมากจึงสามารถรับได้และชินกับมัน แม้ว่าอาจจะยอมรับว่ามีความเครียดมากยิ่งขึ้น แต่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้น เช่น ห่างเหินกันมากขึ้น ขาดการทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 9 แรงงานสตรีที่ยังขาดการสื่อสารภายในครอบครัวสูงจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวสูงมากขึ้นเพียงนั้น จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า ในช่วงก่อนวิกฤตและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะเห็นว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะมีการสื่อสารในครอบครัวน้อยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างก่อนวิกฤตเศรษฐกิจและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ เนื่องจากการสื่อสารมีความสำคัญมากเพราะเป็นการระบายความรู้สึกของคนในครอบครัว สร้างความเข้าใจให้กับครอบครัว ถ้าขาดการสื่อสารกับในครอบครัวก็ไม่สามารถทราบได้ว่าแต่ละคนคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร แต่ละคนต่างคิดไปเองจนทำให้เกิดความเข้าใจผิดและเกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ดังนั้นในเรื่องของการสื่อสารกันในครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปสมมติฐาน จากการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อนและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ จากการพิสูจน์พบว่ามีความแตกต่างกันในความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงก่อน-หลัง โดยในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่สูงกว่า แต่พอมีวิกฤตเศรษฐกิจความสัมพันธ์ในครอบครัวจึงลดลงแสดงให้เห็นว่า ในช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัว คือมีความสัมพันธ์ที่ลดลง โดยเฉพาะในเรื่องของรายได้กับการสื่อสารภายในครอบครัว ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเรื่องของรายได้เป็นเรื่องที่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตของผู้คนในสมัยนี้ เงินสามารถซื้อสิ่งของมาปรนเปรอความสุขได้ ผู้คนมักจะคิดถึงเรื่องเงินเป็นที่ตั้ง เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เงินหายากขึ้นและถูกใช้หมดไปอย่างรวดเร็วเพราะข้าวของที่แพงขึ้นทำให้แรงงานสตรีต้องออกมาทำงานแทนที่จะทำหน้าที่ของภรรยาอยู่ในบ้าน ผลที่ตามมาคือการขาดการให้เวลาสำหรับลูกๆ และสามีไม่ค่อยมีเวลาได้พูดคุยกัน ทำให้ความเข้าใจกันในครอบครัวลดลง การขาดการสื่อสารในครอบครัวนี้ส่งผลต่อเนื่องไปถึงความไม่เข้าใจทำให้ทะเลาะกัน ความเครียดก็จะเกิดขึ้นซึ่งความเครียดส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดมาจากความเครียดกับงาน แต่มักจะเกิดจากความเครียดเมื่อมาพบกับครอบครัวและเกิดเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยๆ หรือไม่เคยได้ใช้เวลาปรับความเข้าใจกัน จุดนี้ทำให้ครอบครัวเหินห่างกันมากขึ้น ลูกๆ ก็เกิดประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ หากทางออกให้กับตนเองด้วยการผละไปมีโลกส่วนตัว เป็นต้น ซึ่งต่อไปจะได้กล่าวสรุปถึงการที่ผู้วิจัยได้ไป In-depth Interview ผู้ให้ข่าวสำคัญจำนวน 10 คน ซึ่งสามารถสรุปผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจกับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข่าวสำคัญจำนวน 10 คน ส่วนใหญ่ในลักษณะสภาพโดยทั่วไปแล้วจะเป็นแรงงานสตรีที่มีการศึกษาต่ออยู่ในช่วงระดับประถม 4-มัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นคนพื้นที่อื่นมิใช่ที่จังหวัดที่ตนเองมาทำงาน โดยบุคลิกภาพโดยทั่วไปจะเป็นแรงงานสตรีที่ไร้ฝีมือ เป็นคนง่าย ๆ ไม่ชอบแค้นตัว แต่งหน้า มีลักษณะขี้อาย ไม่ค่อยพูด แต่ถ้าถามก็พยายามตอบอย่างเต็มที่ คือ เป็นคนที่ขยันทำงาน อดทนต่อความยากลำบาก หน้าตากร้านเหมือนกับใช้ชีวิตมาอย่างเต็มที่ ไม่ได้มีความสุขสบายมาก่อน แรงงานสตรีกลุ่มนี้โดยเฉลี่ยจะเป็นแต่งงานเมื่ออายุประมาณ 20 ปี ก็แต่งงานและมีลูกกันแล้ว ซึ่งก็ไม่ได้มีการคิดหรือการวางแผนในอนาคตกันก่อนล่วงหน้ากับวิถีชีวิตของครอบครัว จะเป็นการใช้หลักการแก้ไขมากกว่าป้องกันซึ่งทำให้แรงงานสตรีจำนวนไม่

น้อยต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นตามมามากมาย จนกระทั่งเลี้ยงลูกไม่ไหว ต้องให้ญาติเลี้ยงให้ โดยตนเองต้องออกไปทำงาน

ภูมิหลังของครอบครัวของแรงงานสตรี ส่วนใหญ่พ่อแม่จะมีลูกมากและจะมีลักษณะเหมือนกัน คือ แต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย มีลูกตั้งแต่ตอนเด็กๆ และมีลูกมากด้วยการเลี้ยงดูไม่ทั่วถึงและไม่สามารถให้การศึกษาได้ส่วนใหญ่จึงต้องให้ออกมาทำงานที่บ้าน แรงงานสตรีส่วนใหญ่จึงมีการศึกษาค่ำและพบว่ามีบางครอบครัวที่พ่อแม่ของแรงงานสตรีมีการหย่าร้างและมีแม่เลี้ยง

ช่วงการแยกครอบครัวมา มีครอบครัวเป็นของตนเอง แรงงานสตรีส่วนใหญ่แต่งงานเร็ว มีลูกเร็ว สามีมของแรงงานสตรีส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้าง เป็นคนบ้านเดียวกัน และใช้เวลาในการศึกษาคูใจกันไม่นาน ก็แต่งงานกัน เมื่อแต่งงานกันแล้วก็ต้องย้ายตามสามีไปทำงานรับจ้างตามจังหวัดต่างๆ เพราะไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่งที่ไหนให้ค่าจ้างดีก็ไปอยู่ ซึ่งการออกไปอยู่ข้างนอกจะต้องเสียค่าใช้จ่ายหลายอย่าง ซึ่งในตอนแรกสามีของแรงงานสตรีมักจะเป็นผู้หารายได้เข้าครอบครัวจะเพียงคนเดียว ซึ่งก็ไม่พอกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่อยู่ การกินอยู่ของตนเอง การกินอยู่ของลูกในครอบครัวของแรงงานสตรีส่วนใหญ่ก็จะมีเรื่องทะเลาะกันบ้าง โดยเฉพาะเรื่องของรายได้ที่ไม่เพียงพอกับครอบครัวของตนเอง และในช่วงนี้ยังต้องมีการเลี้ยงดูลูกและพ่อแม่ของทั้งสองฝ่ายอีกด้วยทำให้ครอบครัวของแรงงานสตรีมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะความสัมพันธ์จากเดิม โดยเฉพาะในช่วงของวิกฤตเศรษฐกิจ

ความสัมพันธ์ในครอบครัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจส่งผลถึงชนชั้นระดับล่างมากที่สุด เพราะไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของค่าครองชีพที่แพงขึ้น รายได้ที่ตกต่ำลง เป็นปัญหาที่กระทบต่อวิถีชีวิตของชนชั้นระดับล่าง หรือผู้ใช้แรงงานก็เป็นอันดับแรก ซึ่งผลกระทบนี้ก็ได้ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบความสัมพันธ์ในครอบครัวของแรงงานสตรีด้วย

ในช่วงของวิกฤตเศรษฐกิจส่วนใหญ่แล้วเป็นช่วงที่แรงงานสตรีกลุ่มนี้กำลังมีลูก การที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจทำให้สามีของบางคนตกงาน ต้องหางานทำใหม่แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือภรรยาต้องออกมาหางานทำด้วยเพื่อเป็นรายได้อีกทางในการนำมาจุนเจือครอบครัว จากแต่เดิมมีรายได้

ทางเดียวจากสามีก็สามารถเลี้ยงครอบครัวและพ่อแม่ได้แต่เมื่อค่าครองชีพที่มันมีอัตราสูงมากยิ่งขึ้นทำให้แรงงานสตรีต้องออกมาหารายได้ให้กับครอบครัวผลที่ตามมาคือ การที่บทบาทของภรรยาที่ทำหน้าที่ดูแลสามีและลูกคนน้อยลง ลูกก็ต้องเอาไปให้ตายายเลี้ยง ไม่ค่อยได้ใกล้ชิดกับลูกกับสามีเองก็ไม่ได้ปรนนิบัติเหมือนแต่ก่อนเพราะต่างคนต่างทำงาน เช่น การทำกับข้าวตอนนี้ก็ใช้วิธีการซื้อข้าวถุงมาทานหรือ ไม่ก็ไม่แบ่งหน้าที่ชัดเจนเหมือนแต่ก่อนคือ สามีก็ต้องช่วยทำด้วย เพราะแต่ละคนมีงานเหมือนกัน ผลที่ตามมาคือ เกิดการขาดการสื่อสารกันภายในครอบครัวเพราะต่างคนต่างทำงาน เวลาคุยก็น้อยลง มีผลเสียต่อเนื่องไปถึงความไม่เข้าใจกันความไม่ลงรอยกันในครอบครัว ซึ่งก็ทำให้เกิด ความเครียด ความไม่สบายใจจากแต่เดิมสถานการณ์ในครอบครัวของแรงงานสตรีก็คือว่าอยู่ในระดับที่ไม่ดีมาก เรียกได้ว่าอยู่ในระดับล่าง แต่พอเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นมาอีกทำให้พวกเขาแย่งหนักเข้าไปอีกซึ่งทำให้สถาบันครอบครัวล่มสลายถ้าไม่ช่วยกันดูแล และฟื้นฟูจิตใจของคนและไม่หาทางออกให้กับครอบครัวให้ดีขึ้นให้พร้อมต่อการรับมือวิกฤตเศรษฐกิจ

ดังนั้นจะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นระบบส่งผลต่อสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่มีความสำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์ถ้าสถาบันครอบครัวไม่ดีสมาชิกในครอบครัวที่จะออกมาเป็นสมาชิกของสังคมก็จะแย่งทำให้กระทบต่อระบบอื่นๆ เป็นลูกโซ่ จากงานวิจัยนี้ก็จะเห็นว่าผลของวิกฤตเศรษฐกิจในเรื่องของรายได้จะมีส่วนที่สำคัญที่สุดเพราะในปัจจุบันต้องยอมรับว่าเงินคือสิ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิตอยู่และคนจะต้องดิ้นรนเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดให้ได้ก็โดยการหาเงินเป็นผลที่เรียกว่าเห็น ได้โดยตรงและชัดเจนมากที่สุด จากการดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดก็จะต้องหาทางปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองไปเรื่อยๆ ซึ่งทำให้เกิดปัญหามาเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่ไร้ระเบียบ ซึ่งเริ่มจากภูมิหลังที่พ่อแม่แต่งงานมีลูกตั้งแต่อายุยังน้อยถ่ายทอดวัฒนธรรมมาถึงลูกทำให้ลูกแต่งงานเร็วมีลูกเร็ว ทำให้ไม่มีการวางแผนครอบครัว ไม่มีการวางแผนจึงทำให้เกิดความไม่สมดุล มีรายได้เลี้ยงครอบครัวไม่เพียงพอประกอบกับวิกฤตเศรษฐกิจ ผลคือ ภรรยาต้องออกมาทำงานนอกบ้าน ปล่อยลูกให้อยู่กับคนอื่นไม่ได้เลี้ยงเอ ไม่ได้ทำหน้าที่สามีเหมือนเคย การทำงานทำให้ภรรยาเหนื่อยขึ้นมากเป็น 2 เท่าคือ ต้องดูแลบ้าน และทำงาน ทำให้ขาดการสื่อสารภายในครอบครัว โดยเฉพาะสามีมักจะทิ้งหวงภรรยาเมื่อภรรยาต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพราะแต่เดิมอยู่แต่ในบ้านก็เกิดเรื่องเข้าใจผิดกัน บางครั้งก็ไม่ได้ปรับความเข้าใจกัน ปัจจัยภายนอกก็มีเรื่องของพ่อแม่ต้องการเงินก็ต้องหาเงินส่งให้พ่อแม่ เงินที่จะใช้จ่ายหรือที่จะเก็บไว้จึงไม่มีและก็มีเรื่องของลูกที่ต้องใช้จ่ายเงินเมื่อเข้าโรงเรียนอีก จากปัจจัยต่างๆ นี้ทำให้ระบบความสัมพันธ์ใน

ครอบครัวที่โดยพื้นฐานแล้วก็ไม่ดีก็ทำให้เลวลงไปอีก ซึ่งก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นเป็นวงจรให้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลหน่วยงานต่างๆ มาตรการการมาช่วยแก้ไขปัญหาคือความสัมพันธ์ของครอบครัวซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นรากฐานของชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะในช่วงนี้เป็นยุคของความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและไม่มีระบบ ถ้าประชาชนไม่ทำความเข้าใจหรือปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงก็จะเกิดผลกระทบที่ยิ่งใหญ่ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

ตารางสรุปการพิสูจน์สมมติฐาน

สมมติฐาน	ยอมรับสมมติฐาน	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
1.แรงงานสตรีที่ระดับการศึกษายิ่งต่ำมากเพียงไรจะยังมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเพียงนั้น	/	
2.แรงงานสตรีที่มีอายุยิ่งน้อยมากเพียงไรจะยังมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเพียงนั้น	/	
3.แรงงานสตรีที่ระยะเวลาสมรสยิ่งสั้นเพียงไรจะยังมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเพียงนั้น	/	
4. แรงงานสตรีที่ยังมีรายได้ต่ำลงเพียงไรจะยังมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเพียงนั้น	/	
5. แรงงานสตรีที่ยังครอบครัวมีการขาดแคลนสิ่งที่เป็นต่อชีวิตมากเพียงไรจะยังมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเพียงนั้น	/	
6.แรงงานสตรีที่ครอบครัวยังมีการะหนี่นมากเพียงไรจะมียังการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเพียงนั้น	/	
7.แรงงานสตรีที่ยังมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของภรรยาสูงมากเพียงไรจะยังมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเพียงนั้น	/	

สมมติฐาน	ยอมรับ สมมติฐาน	ไม่ยอมรับ สมมติฐาน
8. แรงงานสตรีที่ซึ่งมีความเครียดภายในครอบครัวสูงมาก เพียงใดจะยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัว มากขึ้นเพียงนั้น	/	
9. แรงงานสตรีที่ซึ่งขาดการสื่อสารภายในครอบครัวมากเพียง ใดจะยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้น เพียงนั้น	/	